

Maastikust, kaardist ja rajast

Kui Lõuna-Eesti maastikud paeluvad küngaste ja järvesilmadega ning Põhja-Eesti ranniku ja rabadega, siis Kesk-Eesti maastikest arvatakse pahatihti, et need on tasased, võsased ja igavad. XIX TAOK rogain üritab selle stereotüübi kahtluse alla seada. Kindlasti poleks tuntud kirjamees Carl Robert Jakobson ostnud kodutalu ilmetusse kanti. Vastupidi, 1874. aastal, pärast talu soetamist Kurgjal, kirjutas ta oma mõrsjale: „Nii ilusat kohta kui Kurgja, olen ma harva näinud. Ta on täitsa metsa sees Pärnu jõe mõlemal kaldal. Paik on suurepärase, igalt poolt metsaga piiratud.“ Jakobsonile kuulub aga ka seesugune ütlus: „Mida enam inimene oma elus loodusele ja tema seadustele truuks jääb, seda kauem ta elab.“ Just seda truudust loodusele metsa sees tänavune rogaini pakubki. Pikka iga soovime ka.

Võistluskeskusena võõrustab rogainijaid Carl Robert Jakobsoni talumuuseum. Muuseum on laupäeval püüdnud ka küllastajatele avatud, ent paraku just sel ajal kui rogainijatel tiksus võistlusaeg. Kaasasõitnud fännklubi liikmetel või neil, kes kogu kaheksatundi täis ei plaani sammuda, on aga võimalus talumuuseumiga tutvuda.

Maastiku matkaväärtusest annab ilmset tunnistust tõsiasi, et siit kulgeb läbi RMK Oandu-Ikla matkatee, mille 375 kilomeetrisest kogudistantsist jääb Kurgja rogaini kaardi piiresse tervelt 20 km lõik. Kurgjalt lõuna poole jääv matkatee osa kannab ka Sakala tee matkaraja nime. Selle kõrvalharuks on Saarjõe kallastel kulgev Saarjõe matkarada, mille tähistus on küll tagasihoidlikum. Kõigist neist radadest on rogainijatel ilmselt palju abi.

Kuigi kuppelmaastikuga kindlasti tegemist ei ole, siis korrapärase sihivõrguga metsast leiab siiski mitmeid maastikku ilmestavaid pinnavorme. Sarnaselt mulluse Järveotsa maastikuga on siin luuteahelikke, mida geoloogid servamoodustikeks kutsuvad. Kui nüüdsel ajal jääb siit Pärnu laheni linnulennult üle 55 kilomeetri, siis kunagi on siin Läänemere lained randunud ja liivavalle kokku kuhjanud. Ja tänu taevale, sest rajameistril on nüüd kuhu punkte panna.

Kurgjalt läbivoolav Pärnu jõgi pakub silmailu, ent moodustab ta loodusliku takistuse mõlemal pool jõge laiuvate metsade vahel. Teekonna planeerimisel tuleb sellega arvestada, sest jõgi on liiga lai ja vesi sügiseselt külm. Selle forsseerimine oleks mitte ainult hullumeelne, vaid raja planeeringu seisukohalt ka üpris mõttetu. Jõe klassi kuuluvaid vooluveekogusid on maastikul aga rohkemgi. Kui üks laulusalm ütleb, et Väandra metsas Pärnumaal olla kunagi karu maha lastud, siis kindel on see, et koprad jäeti ellu. Nende tegevuse tulemusena on Saarjõgi mitmes lõigus üle ujutatud. Aga, kus häda kõige suurem, seal abi lähedal. Vaprad koprad ehitavad tamme, mis ülespaisutatud jõelõikudest üle aitavad. Jalad saavad küll märjaks, kuid kube jääb kuivaks. KP lähedased kopratamid on ka kaardile märgitud, kuid looduses annab tammi lähedusest märku vee vulin.

Metsi on maastikul eri ilmelisi, kuid üldpilti võib hinnata igati positiivseks. Mõistagi pole Eestis ühtegi suuremat metsaala ilma soiste ja võsaste tukkadeta, kuid ülekaalus on pigem röömsailmselised okaspuumetsad. Omal moel tõendab seda ka asjaolu, et maastikule jääb koguni 3 suuremat metsise püsielupaika. Metsis aga eelistab teatavasti vanu männikuid. Kaardistamisel õnnestus metsiseid korduvalt näha. Kohtas ka põtra, mitut jänest ja hulgem metskitsi. Karu ei näinud, aga räägitakse, et on ikkagi hinges.

Raismikke on erinevas vanuses – nii värskeid lanke kui hõredaid noorendikke – ja nende kaardil kajastamisel võib esineda ebaühtlust.

Maastikku läbib Pärnu-Rakvere maantee, mille ületamisel tuleb olla ettevaatlik.

RMK on piirkonnas rajanud hulga korralikke metsateid, puhastanud sihte ja kraave. Veel nädal tagasi olid kraavid kuivad, kuid viimased vihmad on mõnes kraavis veed voolama pannud. Mitmed sihid on autoga sõidetavad, kuid on ka mõni selline, kus võtavad võimust nõgesed ja võsa.

Asustust on vähe ja suuri keelualasid ei ole. Üksikud majapidamised maastikule siiski jäävad ja nende puhul on palve respektierida kohalike elanike kodurahu.

Kaardi mõõtkava on tavapärase 1:30000, kõrgusjoonte vahe on seekord 2,5 meetrit. Kaardilehe mõõt on ca 41x41 cm.

Kontrollpunkte on maastikul seekord 45 ehk rohkem kui kunagi varem. Rajameister Raivo Pellja on üles leidnud sugugi mitte kõige kohutavamad kohad ning variante – mida võtta, mida jätta – peaks jätkuma. 4 kilomeetrit Kurgjalt Iõuna pool on punkt, kus saavad kokku 3 maakonda: Pärnumaa kirdenurk, Järvamaa Iõunanurk ja Viljandimaa loodenurk. Enamus kontrollpunktidest jaguneb Pärnumaa ja Järvamaa vahel, kuid suurema punktiskoori jahtijad saavad jala maha ka Viljandimaal.

Maastikul on 2 joogipunkti, mis jäävad RMK matkatee äärde. Lisaks on võimalik võistluse ajal jooki saada võistluskeskusest.